

Aktuellt från KEMI

Nr 1 | 2008 | Kemikalieinspektionen

Reach: Kampanj om förhandsregistrering

Nu pågår en omfattande informationskampanj i EU om förhandsregistrering enligt den nya kemikalielagstiftningen Reach. Kampanjen drivs av den Europeiska kommissionen och den europeiska kemikaliemyndigheten, ECHA, och ska få så många företag som möjligt att uppmärksamma den viktiga förhandsregistreringen av ämnen till ECHA.

Görs ingen förhandsregistrering under perioden 1 juni till 1 december 2008 får inte företagen fortsätta med tillverkning/import förrän en fullständig och avgiftsbelagd registrering har gjorts istället. Gratisseminarier samt information på ECHA:s och kommissionens webbplatser är viktiga delar av kampanjen som pågår under 2008. För mer information se www.kemi.se/reach.

Kemi:s broschyr om kemikalier i barns vardag används vid föräldrautbildningar på många håll i landet. Läs mer på sidorna 6-7

Nya regler om klassificering och märkning

En ny klassificerings- och märkningsförordning för kemiska ämnen och blandningar (CLP) håller på att ta form i EU. Arbetet med den nya förordningen pågår i ett högt tempo eftersom de nya reglerna enligt kommissionen bör vara bindande för ämnen senast den första december 2010. Under våren diskuteras ett stort antal ändringsförslag till den nya förordningen. Flera viktiga förslag kommer från Sverige och Kemikalieinspektionen.

Läs mer på sidan 4

Innehåll

Ledare	2
Många nya funktioner i begränsningsdatabasen	3
Bråttom med ny förordning om klassificering och märkning	4
Fosfater förbjudna i tvättmedel	4
Förslag på två nya KIFS	4
ECHA:s kommittéer nu i arbete	5
Broschyr lär föräldrar att minska risker	6
Krav på åtgärder efter regional inspektion	8
Populär universitetskurs vidareutbildar inspektörer	8
Nio ämnen för Stockholmskonventionen	9
Flersidiga etiketter bör inte användas	9
Kemi bistår jordbrukare i Sydostasien	10
Broschyr för fruktodlare	11
Publikationer	11
Kemikalieanvändningen kan jämföras enklare	12

Nu kan företag e-anmäla

Företag kan anmäla produkter elektroniskt till Kemi:s produktregister med hjälp av en e-legitimation. E-anmälan görs via Kemi:s webbplats www.kemi.se/produktregistret

Vem har lösningen på problemet?

Vår klimatpåverkan står högt på dagordningen just nu. Att klimat och kemikalier har nära samöre med varandra är vid ett första påseende inte självklart. Men faktum är att 90 procent av de kemikalier som vi använder är baserade på petroleumprodukter. I ett klimatperspektiv är det önskvärt att kemikalier produceras av förnyelsebara råvaror.

PÅ MÅNGA HÅLL pågår ett intensivt arbete med det nationella miljömålet Giftfri miljö. Det är ett generationsmål som ska vara nått år 2020. Nu har halva tiden gått och det är befogat att fråga sig vad vi har uppnått. KemI:s fördjupade utvärdering talar sitt tydliga språk. Inte ens med en mycket stark lagstiftning och tillsyn går det att nå miljömålet till 2020.

UTVECKLINGEN GÅR FÖR långsamt och det finns en stor tröghet. Samhället satsar tre gånger så mycket resurser på att sanera förorenade områden och att följa halterna av redan förbjudna ämnen i miljön som man gör för att förebygga nya skador.

ATT FRÅGA SIG: Vem äger problemet – vem har lösningen? gör det hela tydligare. Svaret blir att lösningen på ett specifikt problem inte alltid finns inom den egna branschen. Att lösa problemet med båtottenfärger är inte enbart en fråga för färgbranschen. Kanske finns lösningen i nya material eller tekniker för rening? Den som äger problemet har inte alltid lösningen. Och den som har lösningen känner inte alltid till problemet. Och de kan ha svårt att hitta varandra.

FÖRUTOM ATT DETTA försvårar möjligheterna att nå Giftfri miljö blir det ett hinder för produkt- och affärsutveckling. Ett svenskt institut för hållbar

Foto: Anette Andersson

kemikalieanvändning skulle kunna bli en plattform för att gemensamt hitta lösningar. Hit hör tvärvetenskaplig forskning som har stor betydelse för att stimulera marknadskrafterna.

ATT VÄNDA BLICKARNA utåt till andra länder är ofta mycket lärorikt. Kalifornien driver arbetet för en hållbar utveckling och det de kallar grön kemi – ett arbete jag nyligen hade möjlighet att studera på plats. Man strävar efter öppenhet och dialog med många olika intressenter.

BLAND ANNAT TRÄFFADE jag chefen för den kaliforniska miljömyndigheten, EPA, och hennes medarbetare, representanter för kemikalieindustrin i Kalifornien och intresseorganisationer. Jag fick tillfälle till intressanta diskussioner med de forskare på Berkleyuniversitetet, som tagit fram en rapport om grön kemi – en inte helt okontroversiell rapport. Att mycket finns att vinna på samverkan är uppenbart.

FÖR OSS I SVERIGE gäller det att finna de former för samverkan som leder oss närmare målet en Giftfri miljö.

Ethel Forsberg
Generaldirektör för KemI

Det här är KemI

Kemikalieinspektionen är en statlig myndighet under Miljödepartementet. KemI bedömer och begränsar risker med kemikalier. KemI verkar för att mindre skadliga produkter utvecklas och utövar tillsyn över tillverkare och importörer.

Aktuellt från KemI

kommer ut fyra gånger per år och är kostnadsfri. Prenumeration via e-post (PDF-fil) på www.kemi.se Papperstidning beställs via kemi@cm.se Best. nr 510 892

Redaktör och ansvarig utgivare:

Carin Törner
carin.torner@kemi.se
Tel. 08-519 41 217

I redaktionen:

Kristina Falk

Adress:

Kemikalieinspektionen
Box 2
172 13 Sundbyberg
Växel: 08-519 41 100
Fax: 08-735 76 98
Webbplats: www.kemi.se
E-post: kemi@kemi.se
E-post till KemI-anställda:
fornamn.efternamn@kemi.se

Biotekniska produkter

Tel. 08-519 41 122
Må-fr 9.00-11.00

Växtskyddsmedel

Tel. 08-519 41 333
Må-fr 9.00-11.00

Allmänkemikalier

Tel. 08-519 41 111
13.00-16.00

Produktregistret

Tel. 08-519 41 183
må-fr 9.00-11.00
och 13.00-15.00

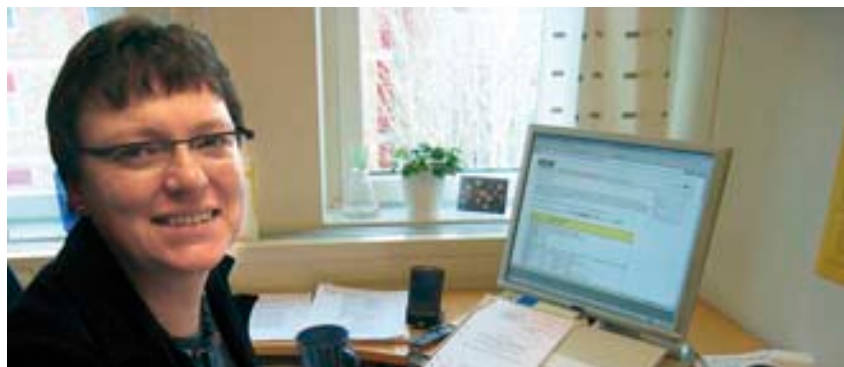
Reach-upplysningen

Tel. 08-519 41 345
må-fr 9.00-12.00

Många nya funktioner i begränsningsdatabasen

Nu har begränsningsdatabasen på Kemi:s webbplats ett nytt utseende och flera nya funktioner. Databasen har också översatts till engelska.

– De nya funktionerna ska underlätta för dem som använder databasen, säger Åsa Edell, ansvarig för begränsningsdatabasen på Kemi.

– Begränsningsdatabasen kan förenkla arbetet för dem som använder den, säger Åsa Edell, ansvarig för begränsningsdatabasen på Kemikalieinspektionen.

Begränsningsdatabasen är en hjälp för företagare och andra intresserade att hitta de begränsningsregler som finns för vissa ämnen och ämnesgrupper. I dag har drygt 1000 ämnen och ämnesgrupper i Sverige begränsningar i hur man använder dem.

– Den nya databasen är mer användarvänlig än tidigare. Många av de nya funktionerna är ett resultat av de önskemål som vi har fått från dem som använder den, säger Åsa Edell.

Bättre sökfunktion och översikt

Bland annat har databasen översatts till engelska. Sökfunktionen har också utökats. Tidigare kunde företag enbart söka på CAS-nummer eller ämnesnamn men nu är EG-nummer ett ytterligare alternativ.

Översikten i databasen är också förbättrad. Den som gör en sökning får upp en listning av regler för det sökta ämnet med information om varifrån reglerna kommer, det vill säga från vilket direktiv, förordning eller svensk lagtext som regeln har sitt ursprung. Man kan också söka efter till exempel unikt svenska regler som inte grundar sig på EG-lagstiftning. Det går också att enkelt se vad en viss paragraf innehåller, exempelvis förbud, undantag eller dispensmöjlighet.

Regler har förts in

Även informationen i databasen är utökad. Mängder av regler från förordningar, direktiv, Kemi:s föreskrifter KIFS och andra svenska regler som berör Kemi:s tillsynsområde har kopierats ur sitt originalsammanhang och förts in i databasen för att underlätta översikten.

– Det gör att man vid en sökning på ett enkelt sätt får upp alla de begränsningsregler som berör ämnet. Denna möjlighet fanns inte tidigare, säger Åsa Edell.

Nytt gränssnitt

Databasens gränssnitt för webben har bytts ut vilket innebär ytterligare möjligheter att utöka databasen.

– Gränssnittet gör det möjligt för andra myndigheter som Naturvårdsverket och Arbetsmiljöverket att lägga in sina regler i databasen, om det skulle bli aktuellt, säger Åsa Edell.

Begränsningsdatabasen uppdateras kontinuerligt av Kemikalieinspektionen. Under de närmaste åren kommer databasen att genomgå ett stort antal uppdateringar i och med den nya kemikalieförordningen Reach.

Begränsningsdatabasen finns på följande webbadress <http://apps.kemi.se/begransningsdatabas/>

För mer information kontakta Åsa Edell tel 08-519 41 272

När man gör en sökning av ett ämne i begränsningsdatabasen får man upp en översiktlig listning av paragrafer, regelreferenser och innehåll. Denna översikt är en helt ny funktion i databasen.

Bråttom med ny förordning om klassificering och märkning

Ett intensivt arbete pågår i EU med att färdigställa en ny klassificerings- och märkningsförordning. Senast den första december 2010 vill kommissionen att de nya reglerna för ämnen ska vara bindande. Sverige har lämnat flera viktiga ändringsförslag.

Förhandlingar om den nya förordningen för klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen och blandningar, CLP (Classification, Labelling and Packaging) pågår i EU. Förordningen ska på sikt helt ersätta EU:s nuvarande ämnes- och preparatdirektiv.

Senast år 2010

Sedan förordningen presenterades för första gången den 2 juli 2007 har över tusen ändringsförslag inkommit till kommissionens konkurrenskraftsråd. Under våren träffas en arbetsgrupp under konkurrenskraftsrådet två gånger i månaden och diskuterar ändringsförslagen.

Senast den första december 2010 vill den Europeiska kommissionen att de nya reglerna för ämnen ska vara bindande. Då börjar nämligen företagens obligatoriska registrering av ämnen hos den europeiska kemikaliemyndigheten, ECHA,

enligt den nya kemikalieförordningen Reach.

Sverige bidrar med förslag

Sverige har lämnat flera viktiga ändringsförslag på CLP. Bland annat föreslås krav på märkning av PBT-ämnen (persistenta, bioackumulerande och toxiska) och vPvB-ämnen (mycket persistenta, mycket bioackumulerande), som enligt Reach "väcker särskilda farhågor". En annan synpunkt från Sverige och Kemikalieinspektionen är att det globala märkningssystemet GHS ska införas i sin helhet i EU, vilket bland annat innebär att klassificeringen akut giftighet kategori 5 ska införas.

Parlamentet granskar

Även inom Europaparlamentet pågår ett omfattande arbete med förordningen. Ansvarigt utskott Miljö, folkhälsa och livsmedels-säkerhet (ENVI) röstar den 3 april om ett antal ändringsförslag till kommissionens förslag till förordning. Även andra utskott ska rösta om ändringsförslag. I juni 2008 går parlamentet troligtvis till samlad röstning om CLP.

För mer information kontakta
Lennart Dock tel 08-519 41 268

CLP förordningen

- Baserad på GHS (globalt harmoniserat system för klassificering och märkning, som har beslutats av FN)
- Består av huvudtextens 60 artiklar och 7 bilagor
- Ersätter EU:s nuvarande ämnes- och preparatdirektiv 67/548/EEG (ämnesdirektivet) och 1999/45/EG (preparatdirektivet)
- Målsättningen är att de nya reglerna ska vara bindande för *ämnen* år 2010 och för *blandningar* år 2015

Fosfater förbjudna i tvättmedel

Tvättmedel för enskilt bruk får inte längre innehålla fosfater. Förbudet trädde i kraft den första mars 2008.

Fosfater bidrar till övergödningen av vattendrag, sjöar och hav. Därför beslöt regeringen den 6 december 2007 att förbjuda dessa ämnen i tvättmedel för enskilt bruk. De produkter som tillverkades före den första mars får vara kvar på marknaden fram till den 31 augusti 2008, men därefter är all försäljning och användning förbjuden.

Sverige har drivit ett förslag om fosfatförbud i tvättmedel för länder runt Östersjön i arbetet med konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö, HELCOM. Inom de närmaste åren ska alla HELCOM-länder presentera nationella program när det gäller fosfater i tvättmedel.

Förslag på två nya KIFS

Kemi föreslår att nuvarande KIFS 1998:8 ska ersättas med två nya KIFS. De nya föreskrifterna kan enligt förslaget träda i kraft den 1 juni 2008.

Den ena föreskriften blir en anpassning till Reach-förordningen. Den andra gäller bekämpningsmedel. Bilaga 5 och 7 i den nuvarande KIFS 1998:8 kommer också helt att tas bort.

Övriga ändringar gäller nya ämnen, utredningsöversikten, formaldehyd och barnskyddande förslutningar. Mindre ändringar görs även i KIFS 2005:7 om klassificering och märkning av kemiska produkter. I mars skickas förslaget om nya KIFS ut på remiss. Förslaget finns på www.kemi.se/remisser

ECHA:s kommittéer nu i arbete

De kommittéer som knutits till den europeiska kemikalie-myndigheten ECHA har formerats och börjar arbeta under våren. De är Medlemsstatskommittén (MSC), Riskbedömningskommittén (RAC), Kommittén för Socioekonomisk Analys (SEAC) och Forum för tillsyn. Sveriges representanter i ECHA:s kommittéer kommer från Keml.

Riskbedömningskommittén, RAC, ska ha en rådgivande vetenskaplig roll och yttra sig främst över förslag till begränsningar, tillståndsansökningar och förslag till klassificering och märkning. Sedan röstar länderna i kommissionens föreskrivande Reach-kommitté och till sist beslutar kommissionen.

RAC, består för närvarande av 35 medlemmar, varav de flesta kommer från myndigheter i medlemsländerna men flera också från universitetsvärlden. Inledningsvis har arbetet handlat om att komma överens om arbetsprocedurer. Vid det andra mötet i mars ska troligen de första konkreta uppdragen delas ut, att yttra sig över medlemsländers förslag till klassificering och märkning av kemikalier.

Komma överens

I Medlemsstatskommittén, MSC, har varje EU-land en representant som utsetts av det egna landet. Kommittén ska vara ett forum för medlemsländerna att komma överens i frågor som är av stor vikt för att ECHA ska kunna

arbeta effektivt. Det kommer att gälla testförslag från företag som registrerar ämnen, utvärdering av registreringsunderlag och behov av mer data när EU-länder utvärderat ämnen.

Kommittén får också en viktig uppgift när det gäller att identifiera vilka ämnen som det kan komma att krävas tillstånd för enligt Reach. Vid oenighet går frågan till röstning i Reach-kommittén och beslut av kommissionen. MSC höll sitt första möte sista veckan i februari och avhandlade främst procedurfrågor.

Samhällsekonomiska effekter

Kommittén för socioekonomisk analys, SEAC, ska liksom RAC ha en rådgivande vetenskaplig roll. SEAC ska yttra sig över förslag till begränsningar och tillståndsansökningar vad gäller tillgång till alternativ, samhällsekonomiska effekter, samt utformning av begränsningar. Även här röstar länderna i Reach-kommittén och slutligen beslutar kommissionen.

Någon motsvarighet till SEAC har inte funnits inom ramen för

tidigare kemikalielagstiftning. Kommitténs första möte ska äga rum i april. Medlemmarna i SEAC kommer, liksom de i RAC, att få medföra egna rådgivare till kommitténs möten.

Utveckla tillsynen inom EU

I slutet av 2007 hölls det första mötet i Forum för informationsutbyte om tillämpningen av Reach. Målet för detta Forum för tillsyn är att samordna och utveckla tillsynen inom EU. Nu pågår arbetet med att ta fram ett treårigt program för Forum och Sverige leder arbetet. På nästa möte i maj ska beslut fattas om arbetsprogrammet.

För mer information kontakta nedanstående:

Medlemsstatskommittén:

Sten Flodström tel 08-519 41 171

Riskbedömningskommittén:

Bert-Ove Lund tel 08-519 41 242

Kommittén för socioekonomisk analys:

Mats Forkman tel 08-519 41 283 och

Lars Gustafsson tel 08-519 41 196

Forum för tillsyn:

Karin Thorán tel 08-519 41 156

Chef för ECHA vald

Geert Dancet valdes i december till VD för den Europeiska kemikalie-myndigheten, ECHA. Verkstäl-

lande direktörens mandatperiod är fem år.

För mer information gå in på ECHA:s webbplats http://echa.europa.eu/about/organisation/executive_en.html

Geert Dancet,
VD för ECHA

Broschyr lär föräldrar att minska risker

Broschyren innehåller lättläst och översiktlig information om kemikalier som barn kan utsättas för.

Keml:s broschyr Kemikalier i barns vardag har blivit mycket uppskattad. Drygt 30 000 exemplar har hittills beställts av kommuner, barnvårdscentraler och privatpersoner.

– Det är ett bra komplement till föräldrautbildningen, säger Cathrine Wernholm, som driver en kurs för småbarnsföräldrar.

Föräldrarna får lära sig om hur man minskar risker i barns vardag vid en kurs på Lillåns vårdcentral utanför Örebro.

På Lillåns vårdcentral utanför Örebro sitter tolv nyblivna föräldrar med sina barn i famnen och lyssnar på en föreläsning om risker i barns vardag. Kursledaren Cathrine Wernholm visar upp några tydliga exempel på hur föräldrarna med få enkla knep kan minska riskerna. En låsbar förvaringslåda för tvättmedel kan förhindra förgiftningar, en plansch med råd vid förgiftningstillbud kan ge snabb information vid akuta situationer och bra ventilation i närheten av elektriska apparater kan minska risken för exponering av vissa kemiska ämnen.

Tipsar om broschyren

Mot slutet av föreläsningen lägger Cathrine Wernholm fram en mängd broschyrer och faktablad som småbarnsföräldrarna kan ta med sig hem och läsa.

– När jag lägger fram broschyrerna brukar jag tipsa om Kemikalier i barns vardag eftersom jag tycker att det ger en bra bild av vilka risker som finns med vissa material, rengöringsprodukter och tvättmedel, säger hon.

Spridd till många

Broschyren omarbetades för sex år sedan och används idag över hela landet. Över 30 000 exemplar har beställts av föräldrautbildningar, privatpersoner, förskolor, kommuner och bibliotek. För drygt två år sedan utökades broschyren ytterligare och innehåller i dag lättläst och översiktlig information om bland annat rengöringsprodukter, hudkrämer, textilier, plastleksaker, färger, smink, lera, elektronik, sängkläder, myggmedel och en mängd andra produkter som små barn kan komma i kontakt med. Broschyren tipsar också om vart man kan vända sig för att få svar på eventuella frågor.

Delar ut till förskollärare

Även förskolor och skolor använder broschyren. I Jönköpings kommun beställde Anette Sparf, verksamhetschef för skolhälsovården, ett antal exemplar i samband med en olycksfallsutbildning för förskollärare och skolsköterskor.

– Jag delade ut den till personalen på förskolor och skolsköterskorna i kommunen, säger Anette Sparf.

Anledningen till att broschyren är populär tror hon kan bero på att den ger en bred bild av hur man kan minska de risker som finns för de små barnen.

– Jag tror att Kemikalier i barns vardag framför allt är bra information för dem som arbetar med barn i yngre förskoleåldern, den ålder då barn stoppar leksaker i munnen och därför naturligt utsätts för fler kemiska risker, säger Anette Sparf.

Barn i fokus

På Kemikalieinspektionen är kemiska risker för barn en ständigt aktuell fråga. Bland annat

En kylskåpsmagnet från Kemi informerar om att kemikalier ska förvaras säkert. Vill du beställa kylskåpsmagneten? (gratis)

Skicka beställningen till e-postadressen kemi@cm.se och uppge beställningsnummer 510 849

genomförde Kemi år 2005 i samarbete med Konsumentverket ett inspektionsprojekt om kemikalier i leksaker. Under förra året lämnade Kemi en rapport till regeringen om barn och kemiska hälsorisker i samband med ett regeringsuppdrag. I faktabladet om ftalater i leksaker informerar Kemi om mjukgörande ämnen i vissa plaster och vilka plaster som är förbjudna eller starkt begränsade enligt begränsningsdirektivet. Broschyren Kemikalier i barns vardag är information riktad särskilt till allmänheten.

För närvarande pågår också en översyn av leksaksdirektivet. Konsumentverket har det övergripande ansvaret men Kemi arbetar också med frågan.

– Eftersom barn är en känslig grupp anser vi att några av de allra farligaste ämnena ska förbjudas helt i leksaker. Direktivet har inte uppdaterats sedan 1988 och när det gäller barns exponering av kemikalier finns det mycket att göra, säger Ulla Falk på Kemikalieinspektionen.

För mer information kontakta
Christina Rudin Snöbohm
tel 08-519 41 255

Kursledare Cathrine Wernholm från Civilförsvarsförbundet tipsar föräldrarna om hur de kan minska riskerna för barnen.

Gunnel Karlsson samlar på sig material för att läsa mer om hur hon kan minska riskerna för dottern Sigrid.

Carina Björk, Jonas Pettersson och sonen Alvin var med på kursen. – När vi köper leksaker till Alvin tittar vi lite extra på dem för att se att de inte verkar farliga, säger Carina Björk.

Vill du beställa broschyren? (gratis). Skicka beställningen till e-postadressen kemi@cm.se och uppge beställningsnummer 510 836

Krav på åtgärder efter regional inspektion

46 företag i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län inspekterades av Kemikalieinspektionen under förra året. 46 procent av inspektionerna ledde till krav på åtgärder.

De inspekterade företagen tillverkar eller importerar kemiska produkter som släpps ut på den svenska marknaden.

– KemI gör årligen denna typ av regionala inspektionsomgång, RIO, i olika delar av landet. RIO har genomförts sedan början av 90-talet, säger Klas Lundgren, projektansvarig för den kommande inspektionsomgången under 2008.

Brister hos företagen

46 procent av företagen som inspekterades under 2007 fick krav på åtgärder som ska redovisas till KemI.

De övriga 54 procenten fick påpekanden om mindre brister eller inga anmärkningar alls.

Felaktig klassificering, ofullständig märkning av produkten samt otillräcklig eller inkonsekvent information i säkerhetsdatablad är några av de felaktigheter som upptäcktes. Andra brister var otillräcklig uppdatering av sammansättningsuppgifter och klassificering av ingående ämnen till KemI:s produktregister samt avsaknad av produktanmälan för vissa enstaka produkter.

Snart inspekteras företag i Halland

Under 2008 ska den regionala inspektionsomgången genomföras i Hallands län. Drygt 60 företag i regionen kommer att inspekteras under perioden april till november.

– Syftet med inspektionerna är att kontrollera hur företagen följer de regler som finns på kemikalieområdet samt att öka medvetenheten på företagen när det gäller kemikaliefrågor och informera om kemikalielagstiftningen, säger Anne-Marie von Hofsten, som tillsammans med Katarina Malmberg på KemI är projektansvarig för RIO 2007.

Ett annat syfte med inspektionsomgångarna är att ge kommuner och länsstyrelser vägledning i kemikalietyllsyn.

För mer information kontakta Anne-Marie von Hofsten tel 08-519 41 189

Miljöinspektörerna Sara Edlund Fredholm från Lunds kommun (vänster) och Mirjam Luc från Malmö kommun undersöker etiketter och bläddrar bland Kemikalieinspektionens föreskrifter.

Populär universitetskurs vidareutbildar inspektörer

En 7,5 poängskurs i kemikalietyllsyn anordnas varje år på Kemikalieinspektionen genom Umeå universitet. 26 elever gick kursen under förra året.

– Kursen gjorde mig bättre på att se vilka krav jag kan ställa som inspektör, säger miljöinspektören Mirjam Luc, Malmö kommun. Klassificering och märkning av ämnen och kemiska produkter, säkerhetsdatablad och miljöbalken är några exempel på föreläsningarnas innehåll. 360 inspektörer i landet har hittills gått kursen som

har arrangerats av KemI i drygt tio år.

– Den är eftertraktad bland inspektörerna. Utbildningen till miljö- och hälsoskyddsinspektör innehåller bara en dag om kemikalier, av totalt fyra års studier. Därför är den ett bra komplement, säger Christina Larsson, inspektör, som tillsammans med Katarina Malmberg, på Kemikalieinspektionen leder kursen.

För mer information kontakta Christina Larsson tel 08-519 41 194

Nio ämnen för Stockholmskonventionen

Ytterligare nio ämnen kan bli aktuella att tas upp i Stockholmskonventionen. Ämnena ska troligtvis upp för beslut vid nästa partsmöte i Genève, maj 2009.

I dag ingår 12 långlivade, bioackumulerande och potentiellt skadliga ämnen i konventionen som förbjuder eller starkt begränsar tillverkning, användning och utsläpp av ämnena. Nu överväger den internationella expertkommittén som granskar nya kandidatämnen för Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar, POPs, att ta upp ytterligare nio ämnen för diskussion vid nästa partsmöte. Om ämnena tas upp på mötet kommer parterna troligtvis att rösta för ett upptag i konventionen.

Expertmedlem i kommitté

Sverige har länge haft en viktig roll när det gäller att driva fram Stockholmskonventionen i arbetet med global utfasning av vissa långlivade organiska föroreningar. I dag deltar

NIO ÄMNEN FÖR STOCKHOLMSKONVENTIONEN

Följande ämnen kan tas upp i Stockholmskonventionen om beslut tas i maj 2009

Lindan – tidigare använt bekämpningsmedel, bedöms fortfarande behövas för viss behandling av skabb och huvudlöss

Klordekon – tidigare använt som bekämpningsmedel

Hexabrombifenyl (HBB) – tidigare använt som flamskyddsmedel främst i plaster och kablar

Pentabromodifenyleter (pentaBDE) – används som bromerat flamskyddsmedel främst i polyuretanskum

Perfluoroktansulfonat (PFOS) inklusive dess salter och PFOS fluorid – används främst för dess vattenavstötande egenskaper i textilier, metallindustrin, pappersförpackningar, rengöringsmedel, brandskyddskum.

Oktabromdifenyleter (OktaBDE) – tidigare använd som flamskyddsmedel

Pentaklorbensen – tidigare använd i färg, flamskyddsmedel samt som bekämpningsmedel (fungicid)

Alfa - hexaklorcyklohexan (α -HCH) – tidigare använt som bekämpningsmedel

Beta - hexaklorcyklohexan (β -HCH) – tidigare använt som bekämpningsmedel

Sverige och Kemikalieinspektionen som svensk expertmedlem i konventionens expertkommitté.

För mer information kontakta Maria Delvin 08-519 41 270

Flersidiga etiketter bör inte användas

Kemikalieinspektionen uppmanar företag att undvika dragspelsetiketter och etiketter i form av foldrar vid märkningen av stora förpackningar.

– Vi anser att den här typen av flersidiga etiketter i vissa fall inte är lämpliga eftersom de ofta är otydliga, säger Eva Nilsson, jurist på KemI.

Märkningen ska vara tydlig, lättläst, iögonfallande och sitta fast direkt på förpackningen av faromärkta produkter. Därför bör de flersidiga

etiketterna inte användas för större förpackningar om inte informationen på svenska tydligt lyfts fram.

– Eftersom den svenska texten på märkningen ska vara fastsatt direkt på förpackningen är det oftast inte möjligt att utforma en dragspelsetikett som uppfyller kraven i KemI:s föreskrifter, säger Eva Nilsson.

Tydlig och lättläst

När det gäller mindre förpackningar, med ett innehåll på mindre än 125 ml, är det godtagbart att använda dragspels- eller folderetiketterna under förutsättning att märkningen

fortfarande är tydlig, lättläst, iögonfallande, kan läsas horisontellt samt sättas fast så att den förblir läsbar tills innehållet är förbrukat.

– Det är viktigt att tänka på att detta undantag inte ska användas som en möjlighet att få plats med många språk. Är förpackningen tillräckligt stor för att rymma märkning på ett eller ett fåtal språk ska den märkas med en vanlig etikett eller genom tryckning direkt på förpackningen, säger Eva Nilsson.

För mer information kontakta Eva Nilsson tel 08-519 41 164

KemI bistår jordbrukare i Sydostasien

Barn till jordbrukare studerar växtligheten på fältet.

Foto: TFA

Kemikalieinspektionen samarbetar med flera internationella hjälporganisationer. Genom samarbetsprojektet För ett giftfritt Sydostasien får sydostasiatiska jordbrukare hjälp med att förstå och angripa de problem som uppstår när till exempel bekämpningsmedel används.

Samarbetsprojektet pågår mellan Kemikalieinspektionen och de internationella organisationerna Food and Agriculture Organization (FAO)¹, Pesticide Action Network Asia and the Pacific (PAN-AP)² och The Field Alliance (TFA)³. Projektet finansieras av Sida och samordnar flera av de initiativ som tagits fram av organisationerna för att hjälpa de som arbetar inom jordbruk i Sydostasien med förståelsen av och problemen kring bekämpningsmedel.

Överanvändning vanligt

Missbruk och överanvändning av bekämpningsmedel är ett vanligt problem i regionen. Intensiv användning av extremt och mycket farliga produkter orsakar höga olycksfallstal. Trots att de flesta länder i Sydostasien har bekämp-

ningsmedelsregler är tillsynen och kunskapen om riskerna i allmänhet svag.

Öka kunskapen

Reglerna för att hantera industrikemikalier är ofta mindre utvecklade. Den snabba industriella utvecklingen bidrar till behovet att förstärka kunskapen om kemikalier. Samarbetsprojektet är treårigt med möjlighet till förlängning. Det övergripande målet är att minska hälso- och miljöriskerna genom att bygga upp kapaciteten i regionens länder så att jordbruks- och industrikemikalier hanteras på ett säkert och uthålligt sätt. Aktiviteterna syftar bland annat till att utbilda användare i metoder som stödjer utveckling mot en giftfri miljö och stärka lagstiftningssystem och tillsynen av att regler följs.

Aktiviteterna genomförs genom riktat stöd från KemI/Sida till pågående regionala program i Laos, Kambodja och Vietnam och som genomförs av KemI, FAO, PAN-AP och The Field Alliance.

Press på myndigheterna

En utmaning är att förmå ansvariga att samarbeta lokalt och regionalt och ta fram de instrument som behövs. Genom att länderna i regionen gör på liknande sätt förbättras möjligheterna till utbyte inom flera områden: erfarenhet, riskminskning, kontroll och handel. Välinformerade bönder och lokala tjänstemän kan kräva att bättre lagstiftning införs. Dessutom sätter internationella överenskommelser som FAO:s uppförandekod för bekämpningsmedelshandling, det globala systemet för klassificering och märkning och den globala kemikaliestrategin press på myndigheterna.

Fler länder

Under 2008 bjuds flera länder från regionen in för att få möjlighet att diskutera gemensamma problem, dela med sig av erfarenheter samt identifiera samarbetsområden för kunskapsuppbyggnad och samarbete.

För att läsa mer om de internationella organisationerna, gå in på följande webbadresser:

- 1) <http://www.fao.org/world/regional/rap/>
- 2) <http://www.panap.net/>
- 3) <http://www.thefieldalliance.org/Index.htm>

För mer information kontakta Ule Johansson 08-519 41 210

Broschyr för fruktodlare

En ny broschyr för fruktodlare ska minska spridningen av bekämpningsmedel till omgivande mark vid besprutning av odlingar. Broschyren Hjälpreda för bestämning av vindanpassat skyddsavstånd vid användning av fläktspruta i fruktodling har utvecklats av informationskampanjen Greppa växtskyddet.

Nu finns det en broschyr i pdf-format som ska hjälpa odlare att beräkna skyddsavståndet mellan en spruta och omgivningen.

– Den som sprider ett bekämpningsmedel är skyldig att bestämma lämpligt skyddsavstånd. Hjälpredan är ett redskap som ska underlätta den beräkningen, säger Peter Bergkvist på Kemikalieinspektionen.

Följ de regler som finns

Tabeller i broschyren med skyddsavstånd för bland annat olika vindstyrkor, fruktträdens utveckling och inställningar av sprutan ska underlätta för fruktodlaren att följa de regler som gäller vid spridning av bekämpningsmedel. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel är den som sprider medlet skyldig att bestämma och hålla de skyddsavstånd som med hänsyn till omständigheterna

är nödvändiga till skydd för omgivningen.

Särskild vägledning

Sedan tidigare finns en liknande Hjälpreda för besprutning med hjälp av en så kallad bomspruta. Den nya broschyren ger anvisningar för fläktsprutor.

– Ofta används inom fruktodling en speciell typ av fläktspruta som kräver särskild vägledning för att begränsa vindavdriften. Det här är anledningen till att den nya Hjälpredan har utarbetats, säger Peter Bergkvist på Kemikalieinspektionen.

Kampanj ska minska riskerna

Broschyren bygger på undersökningar gjorda av Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, och är en del av ett omfattande informationsmaterial från kampanjen Greppa Växtskyddet. Informations- och utbildningskampanjen har som målsättning att

minska miljö- och hälsoriskerna vid användningen av växtskyddsmedel och drivs i samarbete med Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund, Gröna näringens riksförbund, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Svenska Lantmännen och branschföreningen Svenskt Växtskydd.

För mer information kontakta Peter Bergkvist tel 08-519 41 209

Hjälpredan finns i pdf-format och kan hämtas från <http://www.greppa.nu/vaxtskydd> under länken Beställning av broschyrer

Rättelse

I en text i Aktuellt från Kemi på sidan 5 i nr 4, 2007, under bilden av ett paraply har diisonylftalat (DINP) av misstag fått benämningen gift. Rätt lydelse ska vara kemikalien DINP.

PUBLIKATIONER

Rapport 7/07

Kan ekonomiska styrmedel bidra till en giftfri miljö?

Beställningsnummer: 360 877

PM 1/08

Lokal och regional kemikalieanvändning - inventering och utarbetande av metoder för mätning.

Beställningsnummer: 510 888

Årsredovisning 2007

Beställningsnummer: 510 890

Verksamhetsplan 2008

Beställningsnummer: 510 889

FAKTABLAD

E-anmälan till Produktregistret

Beställningsnummer: 510 875

NYTT PÅ WWW.KEMI.SE

28 nya frågor med svar (FAQ) om den nya kemikalielagstiftningen Reach har publicerats på Kemi:s webbplats. Sammanlagt finns det nu 36 sökbara och kategoriserade frågor och svar på www.kemi.se/reach.

Beställ tryckta publikationer

CM Gruppen

Box 11093

161 11 Bromma

Ordertel: 08-50 59 33 35

Orderfax: 50 59 33 99

E-post: kemi@cm.se

Fritzes

säljer Kemi:s föreskrifter (KIFS)

Ordertel: 08-690 91 90,

Orderfax: 08-690 91 91,

E-post: order.fritzes@nj.se

Alla Kemi:s publikationer finns i pdf på www.kemi.se

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING
Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan

B Posttidning

Returadress:
Kemikalieinspektionen
Box 2
172 13 SUNDBYBERG

grafisk form leif mattsson

Kemikalieanvändningen kan jämföras enklare

Nu kan kommuner och länsstyrelser enklare jämföra användningen av farliga kemikalier mellan olika regioner i landet. En generell modell har utvecklats på uppdrag av KemI och länsstyrelsen i Jämtlands län.

Metoden togs fram efter intervjuer med tolv länsstyrelser och tre kommuner om deras erfarenheter kring användarundersökningar av farliga kemikalier. 23 lokala och regionala kartläggningar ingick i inventeringen.

Tillvarata erfarenheter

– Syftet var att tillvarata erfarenheter från kommuner och länsstyrelser för att få fram en metod som ger en bra uppskattning av kemikalieanvändningen inom ett län eller en kommun. Metoden ska också öka möjligheten att jämföra

användningen av kemikalier mellan olika regioner, säger Margareta Östman på KemI.

Urval, samverkan och förberedelser samt insamling, bearbetning och sammanställning av material för kartläggningen är några av de moment som beskrivs.

Bygga upp regional statistik

För KemI hade inventeringen även ett annat syfte.

– Vi ville undersöka om det fanns förutsättningar att bygga upp en officiell kemikaliestatistik som rör kemikalieanvändning på regional/

lokal nivå. Vad vi kom fram till är att metoderna som används i dag än så länge är för olika för att kunna ge jämförbara resultat. En gemensam metod skulle ge en bättre förutsättning för jämförelser, säger Margareta Östman.

Hela metoden finns beskriven på sidorna 29-35 i rapporten Inventering och utarbetande av metoder för mått på lokal och regional kemikalieanvändning som finns på KemI:s webbplats www.kemi.se/publikationer klicka på PM i vänstra menyn.

Rapporten kan beställas på e-postadressen kemi@cm.se Uppge beställningsnummer 510 888

För mer information kontakta
Margareta Östman 08-519 41 162

ETT URVAL AV PUNKTER FRÅN MODELLEN

Industriell användning

- Välj hälso- och miljöfarliga kemiska produkter det vill säga sådana som är klassade T+, T, C, Xn, Xi eller N. Komplettera eventuellt med utfasnings- eller vattendirektivämnen.
- Använd webbaserade formulär som möjliggör statistiska bearbetningar. Se till att uppgiftslämnarna får tillgång till formulären genom utskick eller via webbsidan.
- Kvalitetsgranska resultatet och begär kompletteringar om uppgifterna är ofullständiga.
- Ange mängd och antal hälso- och miljöfarliga kemiska produkter (och ämnen) dels som klumpsumma, dels med uppdelning efter farokoder.

Konsumenttillgängliga produkter

- Välj samma klassning för hälso- och miljöfarliga produkter som vid mätning av den industriella användningen (klassning T+ finns ej för konsumenttillgängliga produkter).
- Bekämpningsmedel, tvätt- disk- och rengöringsmedel, bilvårdsartiklar, hygienprodukter, färger och lacker är produktgrupper som bör ingå i undersökningen.
- Välj långsiktigt samarbete med några stora livsmedelshandlare, bensinstationer, apotek, färg- och bygghandel samt växt- och trädgårdshandeln.
- Uppskatta täckningsgraden i uppgifterna till följd av det begränsade urvalet.